Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 30 juni 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Artikel 47 — Rätt till domstolsprövning — Principen om parternas likställdhet i processen — Likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen — Förfarande för verkställighet av ett domstolsavgörande vari det förordnas om återbetalning av skatt som uppburits i strid med unionsrätten — Myndigheter är befriade från att erlägga vissa domstolsavgifter — Domstolens behörighet”

I mål C-205/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Judecătoria Sibiu (Förstainstansdomstolen i Sibiu, Rumänien) genom beslut av den 17 februari 2015, som inkom till domstolen den 30 april 2015, i målet

Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov

mot

Vasile Toma,

Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešič (referent) samt domarna C. Toader, A. Rosas, A. Prechal och E. Jarašiūnas,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Vasile Toma, genom D. Târşia, avocat,

— Rumäniens regering, genom R.H. Radu, R. Mangu och M. Bejenar, samtliga i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom M. García-Valdecasas Dorrego, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: rumänska.

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues, F.-X. Bréchot och D. Colas, samtliga i egenskap av ombud,

— Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom L. Nicolae och H. Krämer, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 20, 21 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) samt av artikel 4.3 FEU.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (Regionala myndigheten för offentliga finanser i Brașov, Rumänien), företrädd av Administrația Județeană a Finanțelor Publice Sibiu (Länsmyndigheten för offentliga finanser i Sibiu, Rumänien) (nedan kallad myndigheten för offentliga finanser) och å andra sidan Vasile Toma och Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci (Kronofogdebyrån Horațiu-Vasile Cruduleci). Målet gäller verkställigheten av ett domstolsavgörande vari det förordnas om återbetalning av en skatt som uppburits vid den första registreringen av ett fordon i Rumänien.

Rumänsk rätt

3 Artikel 16 i Constituția României (den rumänska konstitutionen) har rubriken ”Likhet inför lagen”. I artikel 16.1 föreskrivs följande:

”Medborgarna är lika inför lagen och inför myndigheterna. Varken privilegier eller diskriminering får förekomma.”

4 Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule (brådskande regeringsbeslut nr 50 om utsläppsskatt för motorfordon) av den 21 april 2008 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 327 av den 25 april 2008, nedan kallat OUG nr 50/2008) trädde i kraft den 1 juli 2008. Genom beslutet infördes en utsläppsskatt för fordon i kategorierna M1–M3 och N1–N3. Skyldigheten att betala denna skatt uppkom bland annat vid den första registreringen av ett motorfordon i Rumänien.

5 Artikel 1 i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80 privind taxele judiciare de timbru (brådskande regeringsbeslut nr 80 om stämpelavgift) av den 26 juni 2013 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 392 av den 29 juni 2013, nedan kallat OUG nr 80/2013) har följande lydelse:

”1. När talan väcks eller en ansökan framställs till domstol liksom då en begäran framställs till justitieministeriet eller till åklagarmyndigheten vid Högsta domstolen ska stämpelavgift erläggas i enlighet med vad som föreskrivs i förevarande brådskande beslut.

2. Stämpelavgift ska erläggas i enlighet med förevarande brådskande beslut av alla fysiska och juridiska personer och utgör betalning för de tjänster som domstolarna, justitieministeriet och åklagarmyndigheten vid Högsta domstolen tillhandahåller.

3. I de fall som specifikt föreskrivs i lag ska stämpelavgift inte utgå när en talan väcks eller en ansökan framställs till domstol liksom när en begäran framställs till justitieministeriet eller till åklagarmyndigheten vid Högsta domstolen.”

6 I artikel 2 i beslutet föreskrivs följande:

”Stämpelavgifterna ska fastställas olika beroende på om föremålet för [begäran] kan uppskattas i pengar, med förbehåll för de undantag som föreskrivs i lag.”

7 I artikel 30 i nämnda beslut föreskrivs följande:

”1. När senaten, deputeradekammaren, Rumäniens presidentkansli, den rumänska regeringen, Författningsdomstolen, Revisionsrätten, lagrådet, ombudsmannen, åklagarmyndigheten eller ministeriet för offentliga finanser samt andra offentliga institutioner väcker talan eller inkommer med en ansökan – oavsett föremål – liksom vid användning av andra rättsmedel ska stämpelavgift inte utgå när frågan rör intäkter till statskassan. Detta gäller oavsett nämnda aktörers roll i förfarandet.

2. Enligt detta brådskande beslut anses statens intäkter omfatta intäkter till statsbudgeten, till den statliga socialförsäkringen, till kommunala budgetar, till särskilt avsedda fonder, inklusive den som avser sjukförsäkringen, och till skatteverkets budget. Vidare omfattas inkomster som kommer från återbetalning av externa krediter samt räntor och avgifter hänförliga till skatteverket liksom budgetintäkter för offentliga institutioner som helt eller delvis finansieras med statliga medel, kommunala medel, medel ur den statliga socialförsäkringen eller medel ur särskilda fonder och, utifrån det enskilda fallet, budgetmedel som kommer från återbetalningar av externa krediter som ingåtts eller garanteras av staten och där återbetalning av kapitalbeloppet, ränta och övriga kostnader sker med offentliga medel. Slutligen omfattas även budgetintäkter från externa icke återbetalningsbara medel.”

8 Artikel 21 i Ordonanța Guvernului nr. 92 privind Codul de procedură fiscală (regeringsbeslut nr 92 om lagen i förfarandet i skattemål) av den 24 december 2003 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 941 av den 29 december 2003, publicerad på nytt i *Monitorul Oficial al României*, del I, nr 513, av den 31 juli 2007) (nedan kallad lagen om förfarandet i skattemål) i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet har rubriken ”Fordringar avseende skatter” och föreskriver följande:

”1. Fordringar avseende skatter utgör förmögenhetsrättigheter. De följer enligt lag av skatterättsliga förhållanden.

2. De rättsliga förhållanden som avses i punkt 1 ovan avgör såväl innehållet i som vilket belopp en skattefordran uppgår till. En skattefordran utgör en bestämd rättighet som består i följande:

a) … Rätt till återbetalning av skatter, avgifter, pålagor och andra belopp som utgör intäkter i den allmänna konsoliderade budgeten, i enlighet med punkt 4. Dessa betecknas som huvudsakliga skattefordringar.

b) Rätt att ta ut ränta, förseningsavgifter eller dröjsmålsränta utifrån det enskilda fallet på de villkor som föreskrivs i lag. Dessa betecknas som accessoriska skattefordringar.

…

4. I den mån det fastställs att betalningen av belopp som utgör skatter, avgifter, pålagor och andra belopp som utgör intäkter i den allmänna konsoliderade budgeten har skett utan rättslig grund har den person som erlagt beloppet under dessa omständigheter rätt till återbetalning av det aktuella beloppet.”

9 Artikel 229 i lagen om förfarandet i skattemål har rubriken ”Undantag från skatteplikt för skattemyndigheten” och lyder som följer:

”Skattemyndigheten är befriad från skyldigheten att erlägga skatt, tull, avgifter, och att ställa säkerhet för ansökningar, talan och alla andra åtgärder som initierats av skattemyndigheten för att handha fordringar avseende skatter. Nämnda skattebefrielse gäller inte sådana belopp som är hänförliga till delgivning av förvaltningsbeslut avseende beskattning.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

10 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att Vasile Toma erlade ett belopp om 4 121 lei (RON) (ungefär 900 euro) i utsläppsskatt för motorfordon då han registrerade ett fordon i Rumänien som tidigare varit registrerat i en annan medlemsstat. Utsläppsskatten erlades med stöd av OUG nr 50/2008. Tribunalul Sibiu (Lokaldomstolen i Sibiu, Rumänien) förpliktade i dom av den 16 oktober 2012 Administrația Finanțelor Publice Avrig (Myndigheten för offentliga finanser i Avrig, Rumänien) och Administrația Fondului pentru Mediu (Miljömyndigheten, Rumänien) att återbetala beloppet till Vasile Toma jämte lagstadgad ränta och ersättning för rättegångskostnaderna.

11 Domen vann laga kraft den 22 oktober 2013 sedan Curtea de Apel Alba Iulia (Appellationsdomstolen i Alba Iulia, Rumänien) ogillat ett överklagande ingivet av Serviciul Fiscal Orășenesc Avrig (skattemyndigheten i Avrig, Rumänien), som övertagit de rättigheter som tillkom Myndigheten för offentliga finanser i Avrig.

12 Som svar på Vasile Tomas ansökan om verkställighet gentemot skattemyndigheten i staden Avrig och Miljömyndigheten förordnade Judecătoria Sibiu (Förstainstansdomstolen i Sibiu, Rumänien) den 24 mars 2014 om verkställighet av den skyldighet som följde av domen som meddelades av Tribunalul Sibiu (Lokaldomstolen i Sibiu) den 16 oktober 2012. I samband härmed förordnades det att dröjsmålsränta skulle utgå från och med den 22 mars 2012 till dess att faktisk betalning skett till Vasile Toma.

13 I beslut av den 10 april 2014 fastställde Kronofogdebyrån Horațiu-Vasile Cruduleci kostnaden för verkställighet till 765 RON (ungefär 170 euro).

14 Myndigheten för offentliga finanser invände mot denna verkställighet och begärde att även de verkställighetsbeslut som redan fattats skulle ogiltigförklaras och att verkställighetsförfarandet skulle vilandeförklaras utan att myndigheten skulle vara skyldig att erlägga stämpelavgift för invändningen eller att ställa säkerhet för sin ansökan om vilandeförklaring av verkställighetsförfarandet.

15 Myndigheten för offentliga finanser har inför den hänskjutande domstolen gjort gällande att Vasile Toma enligt tillämplig nationell rätt var skyldig att först inkomma med en ansökan till den skattemyndighet till vilken skatten ska betalas för att få den felaktigt erlagda skatten återbetalad. Ansökan ska handläggas inom 45 dagar. Om återbetalning inte sker på grund av att det saknas medel har den behöriga myndigheten därefter ytterligare sex månader på sig för att vidta nödvändiga åtgärder för att uppfylla sin betalningsskyldighet. Det är först om ärendet inte handlagts inom denna tidsram som Vasile Toma har rätt att ansöka om verkställighet hos behörig domstol.

16 Med hänsyn till risken för att nämnda återbetalning skulle äga rum i ett förfarande som enligt Myndigheten för offentliga finanser dessutom är rättsstridigt på grund av specialbestämmelser som föreskriver att återbetalning av felaktigt inbetalda skatter ska ske genom periodiska delbetalningar under fem år – då verkställighet automatiskt skjuts upp – har den aktuella myndigheten begärt att det inledda verkställighetsförfarandet ska vilandeförklaras.

17 Vasile Toma anser att invändningen mot den beslutade verkställigheten ska avslås och att Myndigheten för offentliga finanser under alla omständigheter ska erlägga stämpelavgiften som är hänförlig till dess invändning mot verkställigheten samt ställa säkerhet för ansökan om vilandeförklaring av verkställighetsförfarandet. Den aktuella lagstiftningen är oförenlig med unionsrätten, eftersom den inför en diskriminering mellan privaträttsliga personer – som är skyldiga att erlägga dessa domstolsavgifter – och offentligrättsliga personer som, i likhet med den nämnda myndigheten, är befriade från avgifter.

18 Den hänskjutande domstolen anser att det föreligger en skillnad i behandling mellan privaträttsliga och offentligrättsliga personer i fråga om vissa domstolsavgifter i förfaranden som gäller tvångsverkställighet av fordringar som ska betalas med offentliga medel. Den hänskjutande domstolen undrar därför om nämnda särbehandling är förenlig med unionsrätten i den mån särbehandlingen underlättar sistnämnda personers tillgång till domstolsprövning jämfört med de förstnämnda.

19 Mot denna bakgrund beslutade Tribunalul Sibiu (Förstainstansdomstolen i Sibiu) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Kan artikel 4.3 FEU och artiklarna 20, 21 och 47 i stadgan tolkas så, att de utgör hinder för en lagstiftning såsom artikel 16 i konstitutionen och artikel 30 [OUG nr 80/2013], enligt vilka likhet inför lagen endast gäller mellan fysiska personer men däremot inte mellan fysiska personer och offentligrättsliga juridiska personer, och som på förhand undantar offentligrättsliga juridiska personer från betalning av stämpelavgifter och ställande av säkerheter för tillgång till domstolsprövning, samtidigt som fysiska personers tillgång till domstolsprövning är villkorad av att domstolsavgifter betalas eller att säkerheter ställs?”

Prövning av tolkningsfrågan

Domstolens behörighet

20 Den rumänska, den spanska, den franska och den polska regeringen har gjort gällande att EU-domstolen saknar behörighet att besvara den ställda frågan på grund av att den rättsliga situationen i det nationella målet inte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde. Den spanska regeringen har för övrigt påpekat att det ankommer på den hänskjutande domstolen att ange kopplingen mellan de unionsrättsliga bestämmelser som det begärts tolkning av och situationen i det nationella målet.

21 Den ställda frågan gäller principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU. Enligt denna bestämmelse ska medlemsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter som följer av fördragen eller av EU- institutionernas akter fullgörs (dom av den 12 april 2011, DHL Express France, C-235/09, EU:C:2011:238, punkt 58, yttrande 2/13 av den 18 december 2014, EU:C:2014:2454, punkt 173). Frågan avser vidare även flera bestämmelser i stadgan.

22 Vad gäller bestämmelserna i stadgan får domstolen i ett mål om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF endast tolka unionsrätten inom gränserna för den behörighet den tilldelats (dom av den 27 mars 2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

23 Stadgans tillämpningsområde med avseende på åtgärder som vidtas av medlemsstaterna definieras i artikel 51.1 däri, enligt vilken bestämmelserna i stadgan riktar sig till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten. Artikel 51.1 i stadgan bekräftar domstolens fasta praxis enligt vilken de grundläggande rättigheter som garanteras i unionens rättsordning är tillämpliga i samtliga fall som

regleras av unionsrätten, men inte i andra fall (dom av den 27 mars 2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, punkterna 28 och 29, och dom av den 6 oktober 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, punkterna 25 och 26,).

24 Om en rättslig situation inte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde är domstolen således inte behörig att pröva situationen och de bestämmelser i stadgan som eventuellt åberopats kan inte i sig grunda någon sådan behörighet (se dom av den 26 februari 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 22, dom av den 27 mars 2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, punkt 30 och där angiven rättspraxis samt dom av den 6 oktober 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, punkt 27).

25 Det ska följaktligen prövas huruvida den rättsliga situation som är aktuell i det nationella målet omfattas av unionsrättens tillämpningsområde.

26 Det framgår härvid av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat att föremålet för det nationella förfarandet gäller verkställighet av ett domstolsavgörande. Nämnda avgörande avser återbetalning av en utsläppsskatt för motorfordon som myndigheterna felaktigt krävt betalning av när ett fordon tillhörigt Vasile Toma som tidigare varit registrerat i en annan medlemsstat därefter registrerades i Rumänien för första gången.

27 Domstolen erinrar i detta sammanhang om dom av den 7 april 2011, Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219), och dom av den 7 juli 2011, Nisipeanu (C-263/10, ej publicerad, EU:C:2011:466). I dessa domar slog domstolen fast att en skatt såsom den utsläppsskatt för motorfordon som utgår enligt OUG nr 50/2008, oavsett utformning, strider mot artikel 110 FEUF.

28 Eftersom föremålet för det nationella målet rör återbetalning av en skatt som uppburits i strid med artikel 110 FEUF och eftersom medlemsstaterna enligt principen om lojalt samarbete är skyldiga att återbetala en sådan skatt jämte ränta – och samtidigt säkerställa ett effektivt skydd av den enskildes rätt till återbetalning (se analogt dom av den 27 juni 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punkterna 35 och 36, och dom av den 12 december 2013, Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, C-362/12, EU:C:2013:834, punkt 31), anser EU-domstolen att den rättsliga situation som är aktuell i det nationella målet utgör ett genomförande av unionsrätten och således omfattas av dess tillämpningsområde.

29 Mot denna bakgrund finner domstolen att den är behörig att besvara den ställda frågan.

Prövning i sak

30 Domstolen erinrar inledningsvis om att enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer det på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. I detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits (dom av den 17 december 2015, Viamar, C-402/14, EU:C:2015:830 punkt 29 och där angiven rättspraxis).

31 Den hänskjutande domstolen är – inom ramen för ett förfarande för verkställighet av ett domstolsavgörande avseende återbetalning av en skatt som uppburits i strid med unionsrätten – osäker på huruvida bestämmelser såsom artikel 30 OUG nr 80/2013 och artikel 229 i lagen om förfarandet i skattemål är förenliga med unionsrätten. Enligt nämnda domstol ger dessa bestämmelser konkret uttryck för likhetsprincipen som stadgas i artikel 16 i den rumänska konstitutionen och som föreskriver undantag från skyldigheten att betala stämpelavgift och att ställa säkerhet när myndigheter inkommer med en ansökan medan fysiska personer som inkommer med en ansökan i princip inte omfattas av undantaget.

32 Domstolen erinrar i detta sammanhang för det första om att rätten att erhålla återbetalning av skatter och avgifter som en medlemsstat uppburit i strid med unionsrätten utgör en följd av och ett komplement till de rättigheter som enskilda har tillerkänts i de unionsbestämmelser i vilka sådana skatter förbjuds, såsom dessa bestämmelser tolkats av domstolen. Medlemsstaterna är således i princip skyldiga att återbetala skatter som har tagits ut i strid med unionsrätten jämte ränta (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 april 2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, punkt 45, och dom av den 6 oktober 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkterna 24 och 25).

33 I avsaknad av unionsbestämmelser om återbetalning av rättsstridigt uppburna nationella skatter ankommer det på varje medlemsstat att, enligt principen om processuell autonomi, ange vilka domstolar som är behöriga och fastställa de processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet av de rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten (se bland annat dom av den 6 oktober 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

34 De processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet av de rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten får emellertid varken vara mindre förmånliga än dem som avser liknande talan som grundar sig på nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller utformas på ett sådant sätt att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som tillerkänns i unionens rättsordning (effektivitetsprincipen) (se bland annat dom av den 6 oktober 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

35 Domstolen påpekar för det andra att artiklarna 20, 21 och 47 i stadgan som den hänskjutande domstolen hänvisat till i sin fråga stadfäster principen om likhet inför lagen, principen om icke-diskriminering respektive principen om rätt till ett effektivt domstolsskydd.

36 Domstolen har dock redan preciserat att artikel 47 i stadgan såsom en del av principen om rätt till ett effektivt rättsmedel, innehåller principen om parternas likställdhet i processen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 48). Då sistnämnda princip utgör ett särskilt uttryck för den allmänna principen om likhet inför lagen som återfinns i artikel 20 i stadgan kommer EU-domstolen att pröva den hänskjutande domstolens frågeställning som det redogjorts för i punkt 31 ovan bland annat med avseende på nämnda artikel 47.

37 Den hänskjutande domstolen har dock inte angett skälen till att dess osäkerhet beträffande tolkningen av artikel 21 i stadgan skiljer sig från dess osäkerhet vad gäller tolkningen av artikel 20 i stadgan och inte heller vilken koppling den ser mellan nämnda artikel 21 och den nationella lagstiftning som är tillämplig i det nationella målet. Det är därför inte möjligt att utläsa varför den hänskjutande domstolen är osäker på om en bestämmelse såsom den som är aktuell i det nationella målet är förenlig med nämnda artikel 21.

38 Mot bakgrund av dessa inledande överväganden ska den ställda frågan förstås så, att den hänskjutande domstolen önskar få klarhet i huruvida artikel 47 i stadgan liksom likvärdighets- och effektivitetsprinciperna ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell bestämmelse, såsom den som är aktuell i det nationella målet, som undantar offentligrättsliga juridiska personer från skyldigheten att erlägga stämpelavgift när de framställer en invändning mot verkställighet av ett domstolsavgörande avseende återbetalning av skatt som uppburits i strid med unionsrätten och som undantar nämnda personer från skyldigheten att ställa erforderlig säkerhet vid ansökan om vilandeförklaring av ett sådant verkställighetsförfarande medan en fysisk eller juridisk privaträttslig person som framställer en ansökan i dylika förfaranden i princip förblir skyldig att betala sådana domstolsavgifter.

39 Eftersom tolkningsfrågan ställts i ett sammanhang som rör ett effektivt domstolsskydd – frågan avser en nationell lagstiftning som föreskriver undantag från skyldigheten att erlägga vissa domstolsavgifter för vissa personkategorier – kommer domstolen först att pröva huruvida en nationell lagstiftning,

såsom den som är aktuell i det nationella målet, är förenlig med artikel 47 i stadgan som föreskriver rätt till sådant skydd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 december 2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, punkt 29).

40 Det följer härvid av förklaringarna till artikel 47 i stadgan, som enligt artikel 6.1 tredje stycket FEU och artikel 52.7 i stadgan ska beaktas vid tolkningen av densamma, att första och andra stycket i artikel 47 motsvarar artikel 6.1 respektive artikel 13 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen).

41 Dessutom klargörs i artikel 52.3 i stadgan att i den mån den omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska dessa ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. Enligt förklaringarna till denna bestämmelse fastställs innehållet i och omfattningen av de garanterade rättigheterna inte enbart av texten i Europakonventionen utan även, i synnerhet, av Europadomstolens praxis. Det är mot bakgrund av denna praxis som artikel 47 i stadgan ska tolkas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 december 2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, punkterna 35 och 37 samt där angiven rättspraxis).

42 Vad gäller innehållet i nämnda artikel 47 i stadgan har domstolen redan slagit fast att principen om ett effektivt domstolsskydd i nämnda artikel består av flera delar, vilka bland annat omfattar principen om parternas likställdhet i processen och rätten till domstolsprövning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 november 2012, Otis m.fl., C-199/11, EU:C:2012:684, punkt 48).

43 Vad gäller rätten till domstolsprövning har Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna redan fastställt att nämnda rätt, i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen, vore illusorisk om rättsordningen i en avtalsslutande stat tillät att ett slutligt och bindande domstolsavgörande förblir utan verkan till förfång för en av parterna. Verkställighet av en dom ska därför anses utgöra en del av ”rättegången” i den mening som avses i nämnda artikel 6 (Europadomstolen, 7 maj 2002, Bourdov mot Ryssland, CE:ECHR:2002:0507JUD005949800, § 34, och Europadomstolen, 6 september 2005, Săcăleanu mot Rumänien, CE:ECHR:2005:0906JUD007397001, § 55).

44 Det följer härvid av praxis från såväl EU-domstolen som Europadomstolen att tillgång till domstolsprövning inte är en absolut rättighet och att rättigheten kan bli föremål för proportionerliga inskränkningar som eftersträvar ett legitimt syfte och inte undergräver rättigheten i sig, inklusive sådana inskränkningar som avser betalning av stämpelavgift (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 december 2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, punkterna 45, 52 och 60, dom av den 6 oktober 2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, punkterna 72 och 79, samt Europadomstolen, 8 juni 2006, V.M. mot Bulgarien, CE:ECHR:2006:0608JUD004572399, § 41 och § 42 och där angiven rättspraxis).

45 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen inte gett några upplysningar som gör det möjligt att slå fast att Vasile Tomas möjlighet att få tillgång till domstolsprövning har hindrats på ett oproportionerligt sätt i det nationella målet på grund av skyldigheten att erlägga för höga domstolsavgifter i antingen det förfarande som utmynnade i ett domstolsavgörande vari han gavs rätt till återbetalning av skatt som uppburits i strid med unionsrätten, eller i det förfarande som avsåg verkställighet av nämnda avgörande eller på grund av att rättshjälp nekats utan giltig anledning.

46 EU-domstolen kommer därför att pröva om en bestämmelse såsom den som är aktuell i det nationella målet – som, enligt den hänskjutande domstolen, skapar en obalans mellan offentligrättsliga juridiska personer, å ena sidan, och fysiska och juridiska privaträttsliga personer, å andra sidan, i ett förfarande såsom det som är aktuellt i det nationella målet, utan att för den skull hindra sistnämnda personers tillgång till domstolsprövning på ett oproportionerligt sätt – uppfyller de krav som uppställs i artikel 47 i stadgan.

47 EU-domstolen erinrar om att principen om parternas likställdhet i processen är en naturlig följd av själva begreppet rättvis rättegång, vilket innebär en skyldighet att ge varje part en rimlig möjlighet att lägga fram sin sak på villkor som inte försätter denna part i en väsentligt sämre sits än motparten. Den skada som en sådan obalans orsakar ska i princip styrkas av den skadelidande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 november 2012, Otis m.fl., C-199/11, EU:C:2012:684, punkterna 71 och 72, och dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 49).

48 Det är riktigt att en bestämmelse som befriar offentligrättsliga juridiska personer från skyldigheten att betala vissa domstolsavgifter, medan fysiska personer inte åtnjuter en sådan befrielse, inrättar en skillnad mellan dessa personer vad gäller handläggningen av ansökningar de framställt i ett förfarande såsom det som är aktuellt i det nationella målet. I enlighet med den rättspraxis som domstolen erinrat om i punkt 47 ovan ska det prövas ytterligare en gång om en sådan bestämmelse försätter en person som Vaile Toma i en sämre situation än motparten, vad gäller domstolsskydd för sådana rättigheter som den berörda personen kan göra gällande enligt unionsrätten, och om den nämnda bestämmelsen härigenom gör att förfarandet inte kan anses utgöra en rättvis rättegång.

49 Domstolsavgifter bidrar i princip till att rättssystemet fungerar väl, eftersom de utgör en källa till finansiering för medlemsstaternas rättssystem (dom av den 6 oktober 2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, punkt 73). Detta är – såsom framgår av artikel 1.2 OUG nr 80/2013 och som den rumänska regeringen också har bekräftat i sina skriftliga yttranden – syftet med den stämpelavgift som omfattas av skattebefrielsen som införs genom artikel 30 OUG nr 80/2013, eftersom stämpelavgiften bidrar till att finansiera de tjänster som domstolarna tillhandahåller.

50 Med hänsyn till denna målsättning konstaterar domstolen i likhet med den rumänska, den spanska, den franska och den polska regeringen samt Europeiska kommissionen följande. Den befrielse från att erlägga stämpelavgift som offentligrättsliga juridiska personer åtnjuter i förfaranden av den typ som är aktuella i det nationella målet ger inte i sig dessa personer en fördel i förfarandet. Nämnda personers betalning av denna stämpelavgift sker nämligen – såsom den rumänska regeringen redogjort för – med hjälp av medel ur den konsoliderade statsbudgeten vilken även finansierar de tjänster som domstolarna tillhandahåller.

51 Vad därefter beträffar befrielsen från att ställa den säkerhet som fordras för att inkomma med en ansökan om vilandeförklaring av ett förfarande om verkställighet av fordringar som avser skatt – såsom det som föreskrivs i artikel 229 i lagen om förfarandet i skattemål – utgör denna säkerhet enligt den rumänska regeringen en garanti för den fordringsägare som inlett verkställighetsförfarandet. Sistnämnda förfarande riskerar nämligen att avbrytas av en ansökan om vilandeförklaring som framställs av en gäldenär som i ett senare skede kan visa sig sakna förmåga att betala sina skulder på grund av insolvens eller på grund av att vederbörande försatts i konkurs.

52 Av punkt 32 ovan följer dock att medlemsstaterna enligt unionsrätten är skyldiga att återbetala skatt som uppburits i strid med unionsrätten jämte ränta. Det kan därför inte godtas att en medlemsstat i egenskap av gäldenär i en tvist såsom den i det nationella målet kan åberopa bristande resurser som skäl för att inte kunna fullgöra ett domstolsavgörande som ger en enskild rätt till återbetalning jämte ränta av skatter som uppburits i strid med unionsrätten.

53 Den risk som täcks av denna säkerhet kommer inte att realiseras i ett förfarande som det i det nationella målet. Skattebefrielsen i artikel 229 i lagen om förfarandet i skattemål får därför inte försvaga ställningen för en person, såsom Vasile Toma, i förhållande till motparten.

54 En bestämmelse som den som är aktuell i det nationella målet befriar i princip endast offentligrättsliga juridiska personer från att erlägga vissa domstolsavgifter i förfaranden som gäller verkställighet av ett domstolsavgörande avseende återbetalning av skatt som uppburits i strid med unionsrätten. Avgifterna ska dock i princip erläggas för ansökningar som framställs av privaträttsliga fysiska och juridiska

personer i sådana förfaranden. Domstolen finner följaktligen att en sådan bestämmelse inte försätter sistnämnda personer i en väsentligt sämre sits än motparten och inte heller gör att förfarandet inte kan anses utgöra en rättvis rättegång.

55 En dylik tolkning av artikel 47 i stadgan styrks av Europadomstolens praxis avseende artikel 6.1 i Europakonventionen. En bestämmelse som den som är aktuell i det nationella målet måste nämligen särskiljas från den som Europadomstolen fann oförenlig med kraven i artikel 6.1 i Europakonventionen i det mål som avgjordes genom dess dom av den 6 april 2006, Stankiewicz mot Polen (CE:ECHR:2006:0406JUD004691799).

56 Den bestämmelse som var föremål för prövning i det målet undantog nämligen inte bara åklagarmyndigheten från att erlägga domstolsavgifter – vilket är en situation som enligt Europadomstolen kunde motiveras av skydd för grunderna för rättsordningen – men innebar även att en vinnande privat part tvingades stå för alla kostnader för förfarandet, vilket försatte vederbörande i en väsentligt sämre sits än motparten (Europadomstolen, 6 april 2006, Stankiewicz mot Polen, CE:ECHR:2006:0406JUD004691799, § 68 och 69). Bestämmelser som dem som är aktuella i förevarande mål leder emellertid inte till ett sådant resultat.

57 Vad därefter gäller iakttagande av likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen anmärker domstolen följande. Det finns inget i de handlingar i akten som domstolen tagit del av som föranleder slutsatsen att de aktuella bestämmelserna i det nationella målet skulle tillämpas på olika sätt på en talan som grundar sig på åsidosättande av unionsrätten respektive på en liknande talan som grundar sig på åsidosättande av nationell rätt och att de därigenom åsidosätter likhetsprincipen (se, vad gäller sistnämnda princip, dom av den 12 februari 2015, Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, punkt 30 och där angiven rättspraxis, och dom av den 6 oktober 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 32).

58 Detsamma gäller effektivitetsprincipen. En nationell lagstiftning såsom den som är aktuell i det nationella målet gör inte i sig att det blir praktiskt omöjligt eller överdrivet svårt att utöva rättigheterna, i det avseendet att lagstiftningen inte befriar enskilda som grundar sina rättigheter på unionsrätten från att erlägga avgifter såsom dem som är aktuella i det nationella målet i förfaranden för verkställighet av fordringar som betalas med offentliga medel.

59 Mot denna bakgrund ska artikel 47 i stadgan liksom likvärdighets- och effektivitetsprinciperna tolkas så, att de utgör hinder för en nationell bestämmelse, såsom den som är aktuell i det nationella målet, som undantar offentligrättsliga juridiska personer från skyldigheten att erlägga stämpelavgift när de framställer en invändning mot verkställighet av ett domstolsavgörande avseende återbetalning av skatt som uppburits i strid med unionsrätten och som undantar nämnda personer från skyldigheten att ställa erforderlig säkerhet vid ansökan om vilandeförklaring av ett sådant verkställighetsförfarande, medan en fysisk eller juridisk privaträttslig person som framställer en ansökan i dylika förfaranden i princip förblir skyldig att betala sådana domstolsavgifter.

Rättegångskostnader

60 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna liksom likvärdighets- och effektivitetsprinciperna ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en nationell bestämmelse, såsom den som är aktuell i det nationella målet, som undantar offentligrättsliga

juridiska personer från skyldigheten att erlägga stämpelavgift när de framställer en invändning mot verkställighet av ett domstolsavgörande avseende återbetalning av skatt som uppburits i strid med unionsrätten och som undantar nämnda personer från skyldigheten att ställa erforderlig säkerhet vid ansökan om vilandeförklaring av ett sådant verkställighetsförfarande, medan en fysisk eller juridisk privaträttslig person som framställer en ansökan i dylika förfaranden i princip förblir skyldig att betala sådana domstolsavgifter.

Underskrifter